

МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО

ПРИРОДНИЧО-ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

КАФЕДРА ІСТОРІЇ ТА АРХЕОЛОГІЇ

Назва курсу <i>Нормативний/вибірковий</i>	Міжнародні відносини в середньовічній Європі вибірковий
Ступінь освіти Бакалавр/магістр/доктор філософії Освітня програма	Бакалавр 014.03 Середня освіта. (Історія), 032 Історія та археологія
Рік викладання/ Семестр/ Курс (рік навчання)	2023-2024/ <i>не парний (III) / 2 курс</i>
Викладач	Полякова Л.І.
Профайл викладача	http://geo.mdpu.org.ua/prirodnicho-geografichnij-fakultet/kafedra-istoriyi/sklad-kafedri-istoriyi/polyakova-larisa-ivanivna
Контактний тел.	0977025098
Е-mail:	klioist@ukr.net
Сторінка курсу в ЦОДТ МДПУ ім. Б.Хмельницького	https://dfn.mdpu.org.ua/course/view.php?id=5058
Консультації	<i>Очні консультації:</i> щочетверга, згідно графіку роботи кафедри історії та археології. <i>Онлайн-консультації:</i> через систему ЦОДТ МДПУ ім. Б.Хмельницького.

1. АНОТАЦІЯ

Вивчення історії країн Західної Європи, Візантії, країн Центральної Європи в період з V ст. до сер. XVII ст. є необхідною складовою частиною вивчення Всесвітньої історії, дає можливість прослідкувати єдність та різноманітність процесів, що проходили в Європі, в тому числі закономірності міжнародних відносин.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Зміст і тлумачення терміну «міжнародні відносини» різними науковими школами та напрямками досліджень. Теоретичні аспекти генези і еволюції міжнародних відносин та їх систематизація. Головні види міждержавних стосунків. Проблеми війни і миру. Поняття суб'єктності та суверенітету. Міжнародне право. Ієрархічність міжнародних відносин доби Середньовіччя.

Вивчення курсу є необхідною складовою частиною формування історичного мислення спеціаліста-історика.

3. ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ, ЯКІ НАБУВАЮТЬСЯ ПІД ЧАС ОПАНУВАННЯ ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, до застосування знань у практичних ситуаціях.

ЗК8. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та значення у розвитку суспільства, техніки і технологій.

ЗК10. Здатність поважати різноманітність і мультикультурність суспільства, усвідомлювати необхідність рівних можливостей для всіх учасників освітнього процесу.

ФК1. Здатність перенесення системи наукових знань у професійну діяльність та в площину навчального предмету.

ФК4. Здатність формувати і розвивати в учнів ключові та предметні компетентності засобами навчального предмету та інтегрованого навчання; формувати в них ціннісне ставлення, розвивати критичне мислення.

ПК 2. Знання сучасних досліджень в галузі історії.

ПК 3. Знання категоріально-понятійного апарату історичної науки, здатність орієнтуватися у науковій періодизації історії, використовувати її як спосіб пізнання історичного процесу.

ПК 4. Здатність інтегрувати набуті знання соціальних та гуманітарних наук в самостійну систему, виявляти цілісність знань та умінь.

ПК 6. Здатність здійснювати критичний аналіз джерел інформації та використовувати їх у професійній діяльності.

ПК 9. Знання нових підходів до шкільної історичної освіти в умовах багатокультурного суспільства та процесу євроінтеграції.

4. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

РН7. Демонструє знання основ фундаментальних і прикладних наук (відповідно до предметної спеціальності), оперує базовими категоріями та поняттями предметної області спеціальності.

- ПРН 1. Демонструє знання змісту фундаментальних і спеціальних галузей історичної науки та спеціальних історичних дисциплін, пояснює і характеризує історичні процеси і події у їх порівнянні та взаємозв'язку.
- ПРН 2. Знає і аналізує сучасні наукові дослідження з проблем вітчизняної та всесвітньої історії, спеціальних дисциплін та імплементує знання у навчальну і практичну діяльність.
- ПРН 3. Орієнтується в історичному часі, застосовуючи періодизацію, характеризувати суспільні явища в розвитку, вільно оперує спеціальною термінологією.
- ПРН 4. Демонструє інтегроване мислення, пояснює цілісну картину суспільно-історичного розвитку через міжпредметні зв'язки.
- ПРН 8. Володіє здатністю до розкриття інтелектуального і творчого потенціалу здобувачів середньої освіти засобами змісту предметних галузей та курсів за вибором.
- ПРН 9. Цінує різноманіття та мультикультурність; ідентифікувати себе у системах загальнолюдських і національних цінностей, керується в педагогічній діяльності принципами толерантності, діалогу й співробітництва
- ПРН 10. Усвідомлює цілі, мотиви власної педагогічної діяльності, стійко прагне до набуття та вдосконалення професійних компетентностей

5. ОБСЯГ КУРСУ

Вид заняття	лекції	практичні заняття	самостійна робота
Кількість годин	30	14	76

6. ПОЛІТИКИ КУРСУ

Політика академічної поведінки та етики:

- Не пропускати та не запізнюватися на заняття за розкладом;
- Вчасно виконувати завдання семінарів та питань самостійної роботи;
- Вчасно та самостійно виконувати контрольні-модульні завдання

7. СТРУКТУРА КУРСУ
7.1 СТРУКТУРА КУРСУ (ЗАГАЛЬНА)

Кількість годин	Тема	Форма діяльності (заняття, кількість годин)	Література	Завдання	Вага оцінки	Термін виконання
БЛОК 1. Блок 1. Міжнародні відносини доби раннього Середньовіччя.						
2	Тема 1. Вступ: зміст, мета і завдання курсу.	Лекція (2 год.)	Література до 1 семестру			впродовж першого навчального семестру (перший періодичний контроль)
2	Тема 1. Вступ: зміст, мета і завдання курсу.	Самостійна робота (2 год.)	Література до 1 семестру			впродовж першого навчального семестру (перший періодичний контроль)
4	Тема 2. Візантійська дипломатія й відродження Імперії на заході Європи.	Лекція (2год.)	Література до 1 семестру			впродовж першого навчального семестру (перший періодичний контроль)
2	Тема 2. Візантійська дипломатія й відродження Імперії на заході Європи.	Семінарське заняття (2 год.) Самостійна робота (2 год.)	Література до 1 семестру			впродовж першого навчального семестру (перший періодичний контроль)
2	Тема 3. Арабські завоювання та епоха вікінгів у міжнародних відносинах VII – XI	Лекція (4 год.)	Література до 1 семестру			впродовж першого навчального семестру (перший

						періодичний контроль)
2	Тема 3. Арабські завоювання та епоха вікінгів у міжнародних відносинах VII – XI.	Семінарське заняття (4год.) Самостійна робота (4 год.)	Література до 1 семестру			впродовж першого навчального семестру (перший періодичний контроль)
4	Тема 4. Міжнародні відносини в Західній Європі в V — IX ст.	Лекція (4год.)				впродовж першого навчального семестру (перший періодичний контроль)
2	Тема 4. Церква в міжнародних відносинах. Хрестові походи.	Семінарське заняття (2 год.) Самостійна робота (4 год.)				впродовж першого навчального семестру (перший періодичний контроль)
4	Тема 5. Міжнародні відносини та зовнішня політика Священної Римської імперії.	Лекція (4 год.)				впродовж першого навчального семестру (перший періодичний контроль)
2	Тема 5. Міжнародні відносини та зовнішня політика Священної Римської імперії	Семінарське заняття (2 год.) Самостійна робота (4 год.)				впродовж першого навчального семестру (перший періодичний контроль)

БЛОК 2.
Міжнародні відносини доби класичного та пізнього Середньовіччя.

4	Тема 6. Міжнародні відносини та зовнішня політика Франції в XI - I пол. XVII ст	Лекція (4 год.)	Література до 1 семестру			впродовж першого навчального семестру (другий періодичний контроль)
2	Тема 6. Міжнародні відносини та зовнішня політика Франції в XI — I пол. XVII ст	Семінарське заняття (2год.) Самостійна робота	Література до 1 семестру			впродовж першого навчального семестру (другий періодичний контроль)
4	Тема 7. Зовнішня політика Англії в V – I половині XVII ст.	Лекція (4год.)	Література до 1 семестру			впродовж першого навчального семестру (другий періодичний контроль)
2	Тема 7. Зовнішня політика Англії в V – I половині XVII ст.	Семінарське заняття (2 год.) Самостійна робота	Література до 1 семестру			впродовж першого навчального семестру (другий періодичний контроль)
4	Тема 8. Зовнішня політика піренейських держав у VIII – I половині XVII ст. Великі географічні відкриття в міжнародних відносинах.	Лекція (4 год.)	Література до 1 семестру			впродовж першого навчального семестру (другий періодичний контроль)
4	Тема 8. Зовнішня політика піренейських держав у VIII – I половині XVII ст. Великі географічні відкриття в міжнародних відносинах.	Семінарське заняття (4 год.) Самостійна робота	Література до 1 семестру			впродовж першого навчального семестру (другий періодичний контроль)

2	Тема 9. Італійські (1494-1559 рр.) та релігійні війни і дипломатія у Західній Європі XVI – першої половини XVII ст.	Лекція (2 год.)	Література до 1 семестру		впродовж першого навчального семестру (другий періодичний контроль)
2	Тема 9. Італійські (1494-1559 рр.) та релігійні війни і дипломатія у Західній Європі XVI – першої половини XVII ст.	Самостійна робота	Література до 1 семестру		впродовж першого навчального семестру (другий періодичний контроль)

7. 2 СХЕМА КУРСУ (ЛЕКЦІЙНИЙ БЛОК)

№ з/п	Назва теми лекції та питання, що вивчаються	Кількість годин
1	Тема 1. Вступ: зміст, мета і завдання курсу. 1. Об'єкт і предмет курсу. 2. Теоретичні аспекти генези і еволюції міжнародних відносин та їх систематизація. 3. Головні види міждержавних стосунків.	2
2	Тема 2. Візантійська дипломатія й відродження Імперії на заході Європи. 1. Падіння Західної Римської імперії й утворення варварських держав. 2. Поширення християнства у «темні віки». 3. Особливості візантійської цивілізації та дипломатії.	2
3	Тема 3. Арабські завоювання та епоха вікінгів у міжнародних відносинах VII – XI ст. План 1. Виникнення та «золотий вік» ісламу. Правовірний халіфат: завоювання Близького Сходу (Леванта та Месопотамії). 2. Арабо-візантійські війни та загарбання сасанідського Ірану. 3. Завоювання Піренейського півострова. Християнський опір. 4. Арабські завоювання Балеарських островів, Мальти та Сицилії. Аббасидський халіфат. 5. Початок та головні напрями експансії вікінгів. Напади на Британію та Франкську державу. 6. Навала норманів на Британію.	4

4	<p>Тема 4. Міжнародні відносини в Західній Європі в V — IX ст.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Міжнародні відносини варварських королівств в контексті розвитку процесу експансії на територію Римської імперії. 2. Зовнішня політика Франкського королівства в V — I пол. VIII ст. 3. Зовнішня політика Карла Великого (768 — 814 рр.). 4. Зовнішня політика Каролінгів (VIII — IX ст.). 	4
5	<p>Тема 5. Міжнародні відносини та зовнішня політика Священної Римської імперії.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зовнішня політика Оттонів. Італійська політика, «Drach nach Ost» 2. Імперія Штауфенів (1138 -1254 рр.). Фрідріх I Барбаросса (1152 -1190 рр.). 3. Фрідріх II Гогенштауфен (1212 -1250 рр.). 4. Рудольф I Габсбург (1273 -1291 рр.). 5. Карл IV Люксембург (1346 -1378 рр.). “ 	4
6	<p>Тема 6. Міжнародні відносини та зовнішня політика Франції в XI - I пол. XVII ст</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Передумови формування централізованої держави. 2. Територіальне об'єднання Франції. Філіп II Август та боротьба з Плантагенетами. 3. Консолідація Французького королівства. Виникнення станової монархії. 4. Французьке королівство в епоху Столітньої війни. 5. Людовик XI та початок формування абсолютизму. 	4
7	<p>Тема 7. Зовнішня політика Англії в V – I половині XVII ст.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Англія в системі міжнародних відносин XI-XIII ст. 2. Відносини з Уельсом, Ірландією та Шотландією. 3. Зовнішня політика Англії XV- XVI ст. і початок Реформації Генріха VIII 	4
8	<p>Тема: 8. Зовнішня політика піренейських держав у VIII – I половині XVII ст. Великі географічні відкриття в міжнародних відносинах.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. «Довге XVI століття»: перехід Західної Європи від Середньовіччя до Нового часу. 2. Пошуки морського шляху в Індію. Початок португальської та іспанської експансії в Африці. Відкриття Америки Хр. Колумбом. 3. Створення португальської колоніальної системи у першій половині XVI ст. та її особливості. Конкістадори. 4. Іспано-англійський конфлікт й розгром «Непереможної армади». 5. Причини занепаду іспанської могутності. 6. Голландська колоніальна експансія у кінці XVI – першій половині XVII ст. 	4

9	<p>Тема 9. Італія в міжнародних відносинах XII — XV ст.</p> <ol style="list-style-type: none"> Італійські міста-держави в контексті експансії Священної римської імперії на Апеннінський півострів в XI — I пол. XIII ст. Зовнішня політика Папської держави. Зовнішня політика Сицилійського королівства. Зовнішня політика Венеціанської республіки. Зовнішня політика Флорентійської сеньйорії та Пізи. <p>1. 6. Зовнішня політика Генуї та Мілану</p>	2
Разом		30

7.3 СХЕМА КУРСУ (СЕМІНАРСЬКІ ЗАНЯТТЯ)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	<p>Тема 2 Візантійська дипломатія й відродження Імперії на заході Європи.</p> <p>План</p> <ol style="list-style-type: none"> Східна Римська імперія (Візантія) в міжнародних відносинах V-VIII ст. Утворення та розпад імперії Карла Великого. Священна Римська імперія Оттона Великого та її місце в політичній ієрархії середньовічної Європи. Золота Булла 1356 р. Венеціанська дипломатія як спадкоємиця візантійської. 	2
2	<p>Тема 3. Арабські завоювання та епоха вікінгів у міжнародних відносинах VII – XI ст.</p> <p>План</p> <ol style="list-style-type: none"> Виникнення та «золотий вік» ісламу. Правовірний халіфат: завоювання Близького Сходу (Леванта та Месопотамії). Арабо-візантійські війни та загарбання сасанідського Ірану. Завоювання Піренейського півострова. Християнський опір. Арабські завоювання Балеарських островів, Мальти та Сицилії. Аббасидський халіфат. Початок та головні напрями експансії вікінгів. Напади на Британію та Франкську державу. 	4
3	<p>Тема 4. Церква в міжнародних відносинах. ХРЕСТОВІ ПОХОДИ</p> <p>План</p> <ol style="list-style-type: none"> Статус християнської церкви у Західній та Східній римських імперіях. Зростання впливу Римської кафедри. Папська область. 	2

	<ol style="list-style-type: none"> 2. Передумови і характер хрестових походів. 3. Перший хрестовий похід. 4. Особливості розвитку держав хрестоносців на Сході. 5. Другий та Третій хрестовий походи. 6. Четвертий хрестовий похід і загарбання Константинополя. 7. Останні хрестові походи. 8. Підсумки, наслідки і роль хрестових походів. 	
4	<p>Тема 5 Тема 5. Міжнародні відносини та зовнішня політика Священної Римської імперії.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зовнішня політика Оттонів. Італійська політика, «Drach nach Ost» 2. Імперія Штауфенів (1138 -1254 рр.). Фрідріх I Барбаросса (1152 -1190 рр.). 3. Фрідріх II Гогенштауфен (1212 -1250 рр.). 4. Рудольф I Габсбург (1273 -1291 рр.). 5. Карл IV Люксембург (1346 -1378 рр.). “ 	2
5	<p>Тема 6. Міжнародні відносини та зовнішня політика Франції в XI - I пол. XVII ст</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Передумови формування централізованої держави. 2. Територіальне об'єднання Франції. Філіп II Август та боротьба з Плантагенетами. 3. Консолідація Французького королівства. Виникнення станової монархії. 4. Французьке королівство в епоху Столітньої війни. 5. Людовик XI та початок формування абсолютизму. 	2
6	<p>Тема 7. Зовнішня політика Англії в V – I половині XVII ст.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Англія в системі міжнародних відносин XI-XIII ст. 2. Відносини з Уельсом, Ірландією та Шотландією. 3. Зовнішня політика Англії XV- XVI ст. і початок Реформації Генріха VIII 	2
7.	<p>Тема: 8. Зовнішня політика піренейських держав у VIII – I половині XVII ст. Великі географічні відкриття в міжнародних відносинах.</p> <ol style="list-style-type: none"> 7. «Довге XVI століття»: перехід Західної Європи від Середньовіччя до Нового часу. 8. Пошуки морського шляху в Індію. Початок португальської та іспанської експансії в Африці. Відкриття Америки Хр. Колумбом. 9. Створення португальської колоніальної системи у першій половині XVI ст. та її особливості. Конкістадори. 10. Іспано-англійський конфлікт й розгром «Непереможної армади». 11. Причини занепаду іспанської могутності. 12. Голландська колоніальна експансія у кінці XVI – першій половині XVII ст. 	4

7.4 СХЕМА КУРСУ (ТЕМИ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ)

Теми для самостійного опрацювання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1 Вступ 1. Основні джерела вивчення історії середньовіччя. 2. Місце європейського с/в в світовій історії.	6
2	Тема 2. Раннє с/в. Епоха великого переселення народів. 1. Вестготське королівство. 2. Остготське королівство. 3. Лангобардське королівство. 4. Вандальське королівство.	6
3	Тема 3. Арабські завоювання та епоха вікінгів у міжнародних відносинах VII – XI ст. <p style="text-align: center;">План</p> 1. Утворення герцогства Нормандія. 2. Відкриття та заселення Фарерських островів, Ісландії та Гренландії. Плавання до Північної Америки. 3. Захоплення Сицилії та Південної Італії. Битва при Чівітате 1053 р. 4. Завоювання норманами Англії. Утворення ранньфеодальних держав на Півночі Європи та їх християнізація.	10
4	Тема 4. Розвиток Франкського королівства у раннє с/в 1. Зовнішня політика Карла Великого.	6
5.	Тема 5. Формування ранніх держав у Західній Європі 1. Основні етапи розвитку Піренейського півострова. 2. "Епоха вікінгів" та її наслідки для Європи та Скандинавії, формування ранніх держав в Північній Європі.	8
6.	Тема 6. Завоювання арабами Піренейського півострова.	8
7	Тема 7. Епоха класичного середньовіччя (XI - XV ст.) 1. Столітня війна. Система договорів. 2. Франко-шотландські відносини.	6

8	Тема 8. Італія в XII-XV ст. 1. Система міжнародних відносин італійських міст-держав.	8
9	Тема 9. Німеччина в XII-XV ст. 1. Золота булла Карла IV Люксембурга. 2. Соціально - економічний розвиток німецьких земель. 3. Габсбурги та їх роль в Німеччині та Європі.	8
10	Тема 10. Міжнародні відносини та їх характер в епоху середньовіччя 1. Етнодемографічні процеси та їх вплив на міжнародні відносини. 2. Поняття "феодалізм" та зовнішня політика європейських країн. 3. Столітня війна та її вплив на зміст міжнародних відносин у Західній Європі.	10
	Разом	76

8. МЕТОДИ ТА ФОРМИ КОНТРОЛЮ

Види контролю: поточний, періодичний, підсумковий (семестровий).

Методи, які будуть використані для оцінювання результатів навчання:

- усний;
- письмовий (періодичний контроль (контрольні роботи));
- тестовий контроль;
- практична перевірка під час семінарських занять;
- контроль виконання завдань самостійної роботи (реферати, есе, презентації, творчі проекти тощо);
- підсумковий (семестровий) – екзамен.

Періодичний контроль складається з 2 модулів, включає тестові завдання та відповіді на два розгорнуті питання.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВІДПОВІДНО ДО ВИДІВ КОНТРОЛЮ

Контроль за видами діяльності здобувачів вищої освіти здійснюється шляхом поточного оцінювання знань (під час семінарських занять), контролю виконання завдань самостійної роботи (есе, презентації, творчі проекти), періодичного контролю періодична контрольна робота, екзамену. За результатами суми двох періодичних контрольних робіт, оцінки за поточний контроль та екзаменаційної оцінки виставляється підсумкова оцінка за національною, 100-бальною шкалами і ECTS.

Загальна система оцінювання курсу здійснюється згідно з Положенням про бально-накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького №34/01-05 від 28. 10.2019 р.

Критерії оцінювання поточного контролю на семінарських заняттях (усне, письмове опитування):

«5» – здобувач в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі розрахункові / тестові завдання. Здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями.

«4» – здобувач достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому нормативну та обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість розрахункових / тестових завдань. Здобувач здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, у яких можуть бути окремі несуттєві помилки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями.

«3» – здобувач в цілому володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових розрахунків, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину розрахункових / тестових завдань. Має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків.

«2» – здобувач не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових розрахунків, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності. Правильно вирішив окремі розрахункові / тестові завдання. Безсистемно відділяє випадкові ознаки вивченого; не вмів зробити найпростіші операції аналізу і синтезу; робити узагальнення, висновки.

Критерії оцінювання періодичного контролю

Контрольна робота включає тестові завдання та відповіді на два розгорнуті питання. Максимальна кількість балів – 30.

Десять тестових завдань по 1 балу – 10 балів.

Два розгорнуті питання по 10 балів.

Розгорнуті відповіді на 2 завдання оцінюються за 10-бальною шкалою.

10-9 балів: здобувач дає вичерпну відповідь на поставлене питання і виявляє глибокі ґрунтовні знання з певної теми. Спроможний мислити нестандартно, давати оригінальне тлумачення проблем, здатність самостійно інтерпретувати, узагальнювати, робити висновки на основі конкретного матеріалу.

8-7 балів: здобувач правильно і майже в достатньому обсязі дав відповідь на поставлене питання, що підтверджує його глибокі знання з предмета, показав розуміння теми, але ще не зовсім правильно може використати знання на практиці. Має незначні помилки у викладі матеріалу.

6-5 бали: здобувач недостатньо орієнтується в матеріалі, не завжди може самостійно проаналізувати запропонований матеріал; не дає вичерпної відповіді на контенті питання.

4-3 бали: здобувач допускає суттєві помилки у викладі матеріалу, порушує логіку відповіді, відтворює матеріал на елементарному рівні.
1-2 балів: здобувач не зміг викласти зміст питання, погано орієнтується в матеріалі, допускаючи при цьому суттєві неточності.
0 балів: відповідь відсутня

Критерії оцінювання підсумкового (семестрового) контролю

Підсумковий контроль з дисципліни «Міжнародні відносини в середньовічній Європі» відбувається у формі екзамену. Екзаменаційний білет включає тестові завдання та відповіді на три розгорнуті питання. Максимальна кількість балів 100.+

Тестові завдання 10 тестів по 1 балу. Розгорнуті відповіді на два завдання оцінюються за 30-бальною шкалою.

25-30 балів: здобувач дає вичерпну відповідь на поставлене питання і виявляє глибокі ґрунтовні знання з певної теми. Спроможний мислити нестандартно, давати оригінальне тлумачення проблем, здатність самостійно інтерпретувати, узагальнювати, робити висновки на основі конкретного матеріалу. Здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями.

19-24 балів: здобувач правильно і майже в достатньому обсязі дав відповідь на поставлене питання, що підтверджує його глибокі знання з предмета, показав розуміння теми. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації.

13-18 бали: здобувач недостатньо орієнтується в матеріалі, поверхово сприймає його зміст, не завжди може самостійно проаналізувати запропонований матеріал. Не здатен виділяти суттєві ознаки вивченого.

7-12 бали: здобувач допускає суттєві помилки у викладі матеріалу, порушує логіку відповіді, відтворює матеріал на елементарному рівні. Допускає багато суттєвих помилок у викладенні матеріалу.

1-6 балів: здобувач не зміг викласти зміст питання, погано орієнтується в матеріалі. Безсистемно відділяє випадкові ознаки вивченого.

0 балів: відповідь відсутня.

9. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. . Історія західно-європейського Середньовіччя. Хрестоматія / Упорядник М.О. Рудь: Навчальний посібник К., 2005.
2. Балух В. Візантиністка: курс лекцій. – Чернівці: Книги, 2006. – 606 с.
3. Балух В., Коцур В. Історія середніх віків: У 2-х т. – Т. 1. Раннє Середньовіччя: курс лекцій. – Чернівці: ТОВ “Видавництво “Наші книги”, 2009. – 496 с.
4. Балух В., Коцур В. Історія середніх віків: У 2-х т. – Т. 2. . Високе і пізнє Середньовіччя: курс лекцій. – Чернівці: ТОВ “Видавництво “Наші книги”, 2010. – 616 с.
5. Балух В.О., Возний І.П., Коцур В.П. Історичні портрети античності та середньовіччя. Чернівці: 2007.
6. Блок М. Феодальне суспільство. К., 2001.
7. Бродель Ф. Ідентичність Франції. У 2-х т. К.: 2014.
8. Велике переселення народів. Історія неспокійної епохи IV та V століть: курс лекцій / Магдалена Мончиньська; пер.

з польської І. Тризни, М. Левади. К.: Софія-А, 2009. 400 с.

9. Вишпер Р.Ю. История средних веков: Курс лекций. – К., 1996.
10. Войтович Л.(та ін.) Історія Візантії. Вступ до візантиністики. Львів,2011.
11. Войтович Л., Козак Н., Овсінський Ю., Чорний М. Medium aevum; Середні віки. Підручник для історичних спеціальностей ВУЗів / За ред. Л. В. Войтовича. – Львів: Тріада Плюс, 2010. – 502 с.
12. Войтович Л.В. і ін. Історія Візантії. Вступ до візантиністики / за ред. С.Б. Сорочана і Л.В. Войтовича. Львів: Апріорі, 2011. 880 с.
13. Войтович Л.В. Середні віки в Україні: Хронологічні рамки і проблеми періодизації // П'ятий конгрес Міжнародної асоціації українців. Історія. – Ч.1. – Чернівці, 2003. – С.17–20.
14. Дейвіс Н. Історія Європи. К.: Основи, 2000
15. Дейвіс Н. Європа: Історія. / Пер. з англ. П. Тарашук, О. Коваленко. – К., 2000.
16. Джеджора О. Історія Європейської Цивілізації. Л.: Львівська Богословська Академія, Інститут історичних досліджень Львівського держ. ун-ту ім.Івана Франка, 1999. Ч. 1: До кінця XVIII століття. 447 с.
17. Зайбт Ф. Близк і вбогість середньовіччя: Історія з початком і кінцем; пер.з нім. Львів, 2009.
18. Історія держави і права зарубіжних країн (Середні віки і ранній новий час): навч. Посібник; за ред. Б. Й. Тищика. Львів, 2006.
19. Історія європейської ментальності. / За ред. П. Дінцельбахера. / Пер. з нім. В. Кам'янець. – Львів, 2004.
20. Історія європейської цивілізації. Середньовіччя. Варвари. Християни. Мусульмани / за ред. Умберто Еко. Х.: Фоліо, 2018. 704 с.
21. Історія західноєвропейського середньовіччя. Хрестоматія; упор. М. О. Рудь. Київ, 2005.
22. Історія середніх віків. Практикум. К.2017.
23. Історія середніх віків. Практикум. Частина 1 Укладач В. Гордієнко Г. Гордієнко І. Кривошея О. Салата2018
24. Історія Центрально-Східної Європи / За ред. Л. О. Зашкільняка. Львів, 2001.
25. Каменський, А. Вступ до міжнародних відносин. – Львів, 1995.
26. Коппель, О. Міжнародні системи та глобальний розвиток / О. Коппель, О. Пархомчук. – К., 2004.
27. Коппель, О. Міжнародні системи. Світова політика / О. Коппель, О. Пархомчук. – К., 2001.
28. Крапивин, А. В. Введение в международные отношения / А. В. Крапивин, С. Б.

- Барышников, И. А. Мингазутдинов. – Изд. 2-е, перераб. и доп. – Донецк, 2003.
29. Крижанівський О. Держава франків. Народження середньовічної Європи. Історія України. 2004. № 46. С. 10-13.
  30. Крижановська О., Крижановський О. Історія середніх віків: Вступ до історії західноєвропейського Середньовіччя. Курс лекцій. – К.: Либідь, 2006. – 368 с.
  31. Крижановська О.О. Історія середніх віків. К., 2004
  32. Крикун М. Виникнення і розвиток середньовічних монархій // Історія Центрально-Східної Європи. Посібник для студентів історичних і гуманітарних факультетів університетів / За ред. Л.Зашкільняка. – Львів, 2001. – С. 93–104.
  33. Ле Гофф. Цивілізація середньовічного Заходу. К.: Основи, 2005.
  34. Лінч Дж. Середньовічна церква. К., 1994.
  35. Мадісон, В. В. Політологія міжнародних відносин / В. В. Мадісон, В. А. Шахов. – К., 1997.
  36. Мак-Ніл В. Піднесення Заходу. Історія людського суспільства. / Пер. з англ. Під ред. А. Галушки. – К., 2002.
  37. Мальський, М. З. Теорія міжнародних відносин. – К, 2007.
  38. Овсінський Ю. Стародавні германці. Нашестя гунів. *Medium aevum: Середні віки*. За ред. Л.В. Войтовича. Львів: Тріада Плюс, 2010. С. 35-44.
  39. Огнев'юк В.О., Кравченко П.А. Людина, культура, історія. – К., 1999.
  40. Острогорський Г. Історія Візантії. – Львів: Літопис, 2002. – 587 с.
  41. Парсамов С.С. Курс лекцій по истории средних веков / Кировоград. гос. пед. ин-т им. В.К. Винниченко. – Вып. 1. Идеология и культура западноевропейского средневековья. – Кировоград, 1996. [Бібліогр. – С. 144–146].
  42. Рубель В. А. Японська цивілізація: традиційне суспільство і державність. – К., 1997.
  43. Рубель В. Історія середньовічного Сходу: курс лекцій. – К.: Либідь, 1997. – 474 с.
  44. Середньовіччя. Замки. Торговці. Поети; за ред. Умберто Еко; пер. з італ. Харків. 2018.
  45. Середньовіччя. Собори. Лицарі. Міста; за ред. Умберто Еко; пер. з італ. Харків. 2018.
  46. Сорочан С. Б. История культуры Европы. Средние века. Курс лекций. Харьков, 2017
  47. Сорочан С. Б. Ремесло средневековья. Харьков, 2013
  48. Уикхем К. Средневековая Европа. От падения Рима до Реформации. М.:Альпина нон-фикшн, 2019. 535 с.
  49. Февр Л. Бої за історію. Х., 2004.
  50. Шепелєв, М. А. Теорія міжнародних відносин: Підручник. – К., 2004

51. Шкурська І.С. Особливості судового процесу за Салічною правдою. Юридичний науковий електронний журнал. 2019. № 6. С. 62-64. URL: http://www.lsej.org.ua/6_2019/13.pdf

15.<http://www.history.org.ua/>

16.<http://www.besthistorysites.net/>

17.<http://www.irbis.nbu.gov.ua/>

18.<http://incognita.day.kyiv.ua/exposition>

19.<https://nmiu.org/>

20.<http://esu.com.ua>

21. Мережа «Історія»- [http:// www.thehistorynet.com](http://www.thehistorynet.com)

22.Світова політика - [http:// www.globalpolicy.org/resource/](http://www.globalpolicy.org/resource/)